

Ngày 15/8/1945, Hội nghị toàn quốc của Đảng bế mạc, Xứ ủy Bắc Kỳ ra lệnh khởi nghĩa

09:11 15/08/2025

Hội nghị toàn quốc của Đảng bế mạc, các đại biểu khẩn trương trở về các địa phương, mang theo chủ trương của Đảng, kịp thời phát động và lãnh đạo nhân dân vùng lên khởi nghĩa giành chính quyền.

Những ngày tháng Tám sôi sục ở Thủ đô Hà Nội. Cách mạng Tháng Tám mở ra một thời đại mới ở Việt Nam, thời đại nhân dân Việt Nam làm chủ đất nước, làm chủ vận mệnh của chính mình. (Ảnh: Tư liệu TTXVN)

Sau Hội nghị toàn quốc của Đảng, Đảng ra Lời hiệu triệu toàn thể nhân dân, các đoàn thể cách mạng và các đảng viên cộng sản.

Lời hiệu triệu viết:

Hỡi quốc dân đồng bào!

Hỡi các đoàn thể cách mạng!

Hỡi các đồng chí cộng sản!

Phát-xít Nhật đã chết gục theo phát-xít Đức, Italia. Quân đội Nhật đang bị tan rã và bị tước khí giới ở khắp các mặt trận. Quân Đồng minh sắp kéo vào Đông Dương. Giờ hành động quyết liệt đã đến.

Đồng bào và các đoàn thể cứu quốc, dưới quyền chỉ huy của Ủy ban dân tộc giải phóng, Ủy ban khởi nghĩa hãy cùng với giải phóng quân và tự vệ đội nổi dậy đánh chiếm các đồn các huyện lỵ, phủ lỵ và các tỉnh lỵ, tước khí giới của giặc Nhật.

Các đồng chí phải sáng suốt trong việc lãnh đạo và cương quyết hy sinh trong cuộc chiến đấu để giành quyền độc lập cho Tổ quốc, để xứng đáng là một đội quân tiên phong của dân tộc.

Giờ khởi nghĩa đã đến, ngày vinh quang của Tổ quốc đã bùng nổ.

Quyết chiến, quyết chiến, quyết chiến!

Thắng lợi nhất định về ta. (1)

Binh lính đội quân Quan Đông của phát-xít Nhật giao nộp vũ khí, đầu hàng Hồng quân Liên Xô (tháng 8/1945). (Ảnh: Tư liệu quốc tế/TTXVN phát)

Tại Bắc Kỳ, nhận được tin Nhật chính thức đầu hàng Đồng minh vô điều kiện, Xứ ủy Bắc Kỳ liền triệu tập một cuộc họp tại Hà Đông. Với tinh thần khẩn trương, dám nghĩ, dám làm, mặc dù chưa nhận được lệnh khởi nghĩa của Trung ương, cũng chưa nắm chắc được thái độ của Nhật, song, trên cơ sở thẩm thấu tinh thần bản Chỉ thị lịch sử “Nhật - Pháp bắn nhau và hành động của chúng ta” (12/3/1945) của Ban Thường vụ Trung ương, căn cứ vào tình hình trong khu vực

phụ trách, Xứ ủy quyết định: “Thời cơ đã đến, không thể ngồi chờ được” và ra lệnh xúc tiến khởi nghĩa trong các tỉnh do Xứ ủy phụ trách theo cách thức: “Mở rộng khởi nghĩa giành chính quyền ở các huyện, xã tiến vào thị trấn, các thành phố”.

Lệnh khởi nghĩa của Xứ ủy được khẩn trương truyền đến các địa phương.

Tại Hà Nội, buổi tối, một xứ ủy viên Xứ ủy được phân công phụ trách lãnh đạo cuộc khởi nghĩa ở Hà Nội lập tức mang lệnh khởi nghĩa của Xứ ủy vào thành phố. Đồng thời, Xứ ủy lập ngay Ủy ban Quân sự cách mạng Hà Nội để tích cực chuẩn bị cho cuộc khởi nghĩa.

Theo chỉ thị của Xứ ủy, Thành ủy Hà Nội triệu tập Hội nghị bất thường tại Chùa Hà (Dịch Vọng, Từ Liêm, Hà Nội) để kiểm điểm lực lượng và bàn những công việc cấp bách cần làm để tiến hành khởi nghĩa.

Tại các tỉnh, mặc dù chưa nhận được lệnh của cấp trên, song do thời cơ thuận lợi xuất hiện, Đảng bộ và Việt Minh các tỉnh Bắc Giang, Hải Dương, Hà Tĩnh, Quảng Nam và Mỹ Tho đã phát động và lãnh đạo quần chúng nhân dân nổi dậy giành chính quyền ở tỉnh lỵ thắng lợi.

Trong đó, các tỉnh Bắc Giang, Hải Dương, Hà Tĩnh khởi nghĩa bắt đầu từ xã, huyện lên tỉnh rồi tiếp theo kết thúc ở một số huyện, xã còn lại.

Hai tỉnh Quảng Nam và Mỹ Tho khởi nghĩa ở tỉnh lỵ trước rồi lan về các huyện, xã. Phương thức khởi nghĩa ở các tỉnh này là kết hợp chặt chẽ giữa lực lượng chính trị và lực lượng vũ trang, trong đó lực lượng chính trị đóng vai trò quyết định, lực lượng vũ trang đóng vai trò xung kích, hỗ trợ.

Ở Bắc Giang, Quảng Nam, Mỹ Tho trong khởi nghĩa đã thực hiện việc; huy động lực lượng từ các huyện, xã tiến vào thị xã, tỉnh lỵ phối hợp lực lượng tại chỗ giành chính quyền.

Hai tỉnh Hải Dương, Hà Tĩnh, do điều kiện thuận lợi nên lãnh đạo khởi nghĩa đã kịp thời chớp thời cơ, phát động nhân dân trong thị xã, tỉnh lỵ giành chính quyền, không chờ lực lượng ở vùng nông thôn về phối hợp.

Tại Huế, nhận rõ tầm quan trọng của Huế, dinh lũy của nhà nước phong kiến bù nhìn, Trung ương Đảng và Đảng bộ tỉnh Thừa Thiên khẩn trương xúc tiến mọi công việc bảo đảm cho cuộc khởi nghĩa ở Huế nổ ra thắng lợi.

Tỉnh ủy Thừa Thiên lập tức triệu tập Hội nghị cán bộ toàn tỉnh, quyết định phát động nhân dân nổi dậy giành chính quyền thông qua kế hoạch lãnh đạo khởi

nghĩa ở các huyện trong tỉnh trước để hỗ trợ cho thành phố Huế vùng dậy giành thắng lợi.

Đội du kích Ba Tư thành lập ngày 14/3/1945 sau ngày khởi nghĩa Ba Tư (Quảng Ngãi) nổ ra và giành thắng lợi (11/3/1945), thành lập chính quyền cách mạng của nhân dân, là lực lượng nòng cốt, trực tiếp tham gia chiến đấu trong tổng khởi nghĩa ở miền trung, góp phần vào thắng lợi Cách mạng tháng Tám năm 1945. (Ảnh: Tư liệu TTXVN)

Tại Quảng Ngãi, hầu hết các làng, tổng nằm dọc quốc lộ 1 từ đèo Bình Đê (Đức Phổ) đến dốc Sỏi (Bình Sơn), đảo Lý Sơn, châu Ba Tư khởi nghĩa giành chính quyền thắng lợi. Đến đêm, Tự vệ Cứu quốc và nhân dân phối hợp với chi hội Bệnh nhân cứu quốc chiếm đồn khố xanh, khố đỏ thu súng đạn, quân trang, quân dụng, bắt tên lãnh binh giao chìa khóa, vũ khí, tài liệu, ấn tín của sở chỉ huy quân ngục. Cùng đêm, quân khởi nghĩa chiếm và tịch thu toàn bộ hồ sơ, sổ sách của Sở Mật thám.

Tại Nam Kỳ, Được tin Nhật đầu hàng Đồng minh, mặc dù chưa nhận được lệnh khởi nghĩa của Trung ương, Xứ ủy Nam Kỳ (Tiền phong) lập tức thành lập Ủy ban Khởi nghĩa, gồm các đồng chí: Trần Văn Giàu (Chủ tịch) Huỳnh Văn Tiểng, Nguyễn Văn Trấn...

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đảng toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2000, t. 7, tr. 416.

Theo báo Nhân Dân